

CRIMINEELE ABORTUS

DOOR

L. VAN DER HOEVEN.

De geneeskundige spreekt van abortus (miskraam) als de geboren vrucht nog niet zoover ontwikkeld is, dat deze zelfstandig in leven kan blijven, d.w.z. onafhankelijk van den bloedsomloop der moeder. Ik heb het slechts éénmaal bijgewoond, dat een vruchtje van ruim 6 maanden niet alleen bleef leven, maar later een forsche man werd; nog wel in den tijd toen de couveuse nog niet gebruikt werd en niet-tegenstaande aan hem niet de grootste zorg werd besteed. Er is bijna geen hulpbehoevender schepsel dan een pas geboren kind. Het moet letterlijk bij alle verrichtingen geholpen worden, is allerm minst zelfstandig, in tegenstelling met pasgeboren dieren. Men spreekt van ontijdige of vroegtijdige geboorte bij een vrucht van ± 7 maanden, die bij de noodige zorg, o.a. het verplegen in de couveuse, kan opgroeien tot een normaal mensch. Dit onderscheid heeft een practische beteekenis, daar de crimineele vroegtijdige vruchtafdrijving tot de grootste uitzonderingen behoort, terwijl de crimineele abortus tot de dagelijksche misdrijven moet gerekend worden. Het opwekken van abortus is van crimineelen aard, tenzij de geneeskundige zulks verricht om het leven der vrouw te sparen, op deugdelijke en weloverwogen gronden, volgens de regelen der kunst. Uit den aard der zaak geschiedt het opwekken van een vroegtijdige geboorte bijna altijd op medische aanwijzing, waarvoor verschillende redenen kunnen bestaan. De ongetrouwde vrouw tracht de zwangerschap te doen onderbreken voordat iedereen aan haar kan zien, dat zij zwanger is; bovendien omdat zij meent, dat zulks in de eerste maanden voor haar minder gevaar oplevert en zij haar geweten er minder door bezwaard gevoelt. Dat het opwekken van abortus in de eerste maanden minder gevaar voor de vrouw oplevert dan later is een dwaling, het tegendeel is waar; tenzij de geneesheer zulks verricht volgens de regelen der kunst en niet op de primitieve wijze der afdrijvers en afdrijfsters, zoogen. deskundigen!

Ons Wetboek van Strafrecht bevat in de artikelen 295—298 de strafbepalingen tegen den crimineelen abortus. Art. 295 luidt: De vrouw, die opzettelijk de afdrijving of den dood van hare vrucht ver-

oorzaakt of door een ander laat veroorzaken, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste drie jaren.

Art. 296: Hij die opzettelijk de afdrijving of den dood der vrucht van een vrouw zonder hare toestemming veroorzaakt, wordt gestraft met gevangenisstraf van hoogstens 12 jaren; indien het feit den dood van de vrouw ten gevolge heeft wordt hij gestraft met gevangenisstraf van hoogstens 15 jaren

In art. 297 is de strafmaat geringer als het geschiedt met toestemming der vrouw en in art. 298 wordt een hogere straf geëischt voor den geneeskundige of de vroedvrouw of den apotheker, die zich aan dit misdrijf schuldig maken of medeplichtig daaraan zijn.

Bij de behandeling dier artikelen meende men dat het overbodig was voor den geneeskundige, die op vakkundige aanwijzingen abortus opwekt, uitzonderingsbepalingen te maken, daar men veilig mocht aannemen, dat de rechter den geneeskundige, handelende naar de erkende regelen der kunst, niet zou straffen. Men had er ook moeten bijvoegen: handelende op goede medische aanwijzingen. Wij worden dus door de Wet niet afdoende beschermd, zoodat het veilig is in een dergelijk geval een consult te nemen of de kunstbewerking samen te verrichten; want al is een veroordeeling zoo goed als uitgesloten, het ware al erg genoeg voor den goeden naam, als men voor zoodanig geval voor den rechter zou moeten verschijnen.

Ruim dertig jaren geleden kwam een mijner patiënten, een jeugdig advocaat, mij om raad vragen. Hij was als verdediger toegevoegd aan een meisje, dat ziek in het gasthuis was opgenomen, als gevolg van het bekende bezoek bij een deskundige. Zij kwam in het ziekenhuis voor de nabehandeling, de abortus was reeds eenige dagen te voren opgewekt en de vrucht was reeds uitgestooten. Zij had bekend en ook den afdrijver genoemd aan den rechter-commissaris. De onervaren jurist wist niet wat hij ter terechtzitting ter verdediging van zijn cliënte in het midden zou kunnen brengen en hij wilde toch gaarne althans iets beweren, dat uit een medisch oogpunt niet te dwaas was. Ik ried hem te vragen of het bewezen was, dat er werkelijk een vrucht was afgedreven, en zoo ja of deze geleefd had tijdens de afdrijving. Noch het meisje noch den afdrijver kon men veroordeelen tot gevangenisstraf; bij gebrek aan wettig en overtuigend bewijs moest de rechtbank beiden laten gaan. Men behoeft dus geen jurist te zijn om in te zien, althans te vermoeden, dat bovengenoemde artikelen niet deugen. Dit blijkt verder uit de praktijk, want terwijl het misdrijf dagelijks gepleegd wordt, gaat er wel eens een jaar voorbij zonder dat een zoogen. deskundige wordt veroordeeld.

Stratz heeft in 1906, in het Ned. Tijdschr. v. Gen. over crimineelen abortus schrijvende, voorgesteld de vrouw niet strafbaar te stellen. Men zou haar dan eerder als getuige kunnen krijgen en alleen den

afdrijver kunnen vervolgen, bijv. wegens het toebrengen van lichamelijk letsel. De vrouw handelt dikwijls verkeerd uit wanhoop, terwijl de deskundige alleen uit vuig winstbejag misdrijft; daarom zou het menschelijker zijn alleen den afdrijver te straffen.

Kon men hem dan tegelijk maar voor altijd onschadelijk maken. Hij zet zijn bedrijf rustig voort. Stratz deelt een geval mede van een schoenmaker-afdrijver, die zich dus weder niet bij zijn leest hield, die op grond van het toebrengen van lichamelijk letsel vervolgd en veroordeeld werd. Men had op die wijze de vrouw inderdaad bereid gevonden tegen hem als getuige op te treden.

Hector Treub kwam in zijn bekende brochure over „Abortus provocatus en strafrecht” tot de conclusie, dat het beter ware de art. 295—298 te laten vervallen. In de eerste plaats, omdat deze zoo ernstige en algemeen bekende artikelen, altijd en altijd weer straffeloos overtreden worden en daardoor de eerbied voor de wet ondermijnd wordt. In de tweede plaats, omdat dan de abortus bijna uitsluitend in bevoegde medische handen zou komen, een chirurgische kunstbewerking zou worden, waaraan bijna geen levensgevaar verbonden is. Dat de abortus daardoor nog zou toenemen leek hem onwaarschijnlijk, omdat het haast niet erger kon worden dan het al is. Treub hield nu eenmaal niet van halve maatregelen.

Reeds 25 jaren geleden heeft Minister Cort v. d. Linden voorgesteld de bovengenoemde artikelen te wijzigen, door niet meer van het dooden der vrucht te spreken. Ook zijn opvolger Loeff heeft het voorstel met een kleine wijziging overgenomen; hij sprak niet van den abortus arte provocatus (op medische gronden toegepast), omdat de Katholieke Kerk zich daartegen absoluut verzet. Het heilige Officie heeft aan katholieke medici verboden zulks te doen en aan de vrouw zulks te laten doen. Het moet voor den katholieken medicus een zware strijd zijn te kiezen tusschen zijn medisch en zijn katholiek geweten, als hij voor het geval komt te staan, dat hij een vrouw zou kunnen redden als hij de vrucht mocht opofferen. Hij heeft toch bij zijn artsexamen gezworen, dat hij de genees-, heel- en verloskundige praktijk zou uitoefenen naar zijn beste weten en vermogen. Zijn geloof verbiedt hem de vrucht af te drijven, zelfs al weet hij met groote zekerheid, dat hij het leven der vrouw kan redden, door bijtijds zulks te doen, terwijl bovendien de vrucht met de moeder afsterft. Zijn medisch geweten gebiedt hem abortus arte provocatus te verrichten en de moeder te behouden.

In de beide voorstellen werd nog van vrucht gesproken; dus moet bewezen kunnen worden, dat er een vrucht (geen mola) afgedreven is. Het zou de zaak vereenvoudigen als men alleen behoefde te bewijzen, dat een bestaande zwangerschap afgebroken was. Zulks is vrijwel altijd te bewijzen.

Minister Cort v. d. Linden wilde ook voorzien in de leemte waarop ik boven wees, dat de medicus straffeloos den abortus arte provocatus kan verrichten. Van die voorstellen is niets gekomen, de artikelen 295—298 bestaan nog ongerept. Dat die voorstellen niet tot wet verheven werden noemde Treub in de hoogste mate betreurenswaardig, want zooals het thans is worden tal van vrouwen door gewetenlooze, en helaas ook straffelooze, abortus-opwekkers (en -weksters) voor hun leven ziek gemaakt of vermoord. Afdrijvers en afdrijfsters zijn er in alle steden in grooten getale, ook is er een luchtje aan de advertenties van deskundigen en masseuses, die 's avonds spreekuur houden.

In het jaar 1857 schreef Dr. v. Hasselt reeds in het Tijdschr. v. Gen. over „het misbruik van abortief middelen tot vruchtmoord”. In dien tijd zocht men zijn heil in allerlei middelen uit het planten-, dieren- of delfstoffenrijk, welke meestal in den steek lieten, maar toch nu en dan tot doodelijke vergiftigingen aanleiding gaven. Deze middelen zijn nog niet geheel in onbruik geraakt, maar grootendeels verdrongen door de mechanische behandeling; zoodat men de apothekers vrijwel uit het geding kan laten.

v. Hasselt vond het toen reeds opmerkelijk, dat in ons land het bijna nooit tot strafvervolgning kwam, terwijl volgens de Comptes rendus de la justice criminelle in Frankrijk van 1851—1853 niet minder dan 133 veroordeelingen op 257 beschuldigingen wegens dit misdrijf volgden. In Frankrijk waren het toen vooral de sagesfemmes, die zich voor de vruchtafdrijving lieten vinden in de maisons d'accouchements. Het schijnt dus, dat men het daar niet zoo nauw nam met het wettig en overtuigend bewijs. Toch leest men in het handboek van Orfila uit dien tijd: *il est évident, que la médecine legale doit présenter peu de questions, dont la solution soit aussi difficile que celle de l'avortement*. In dien tijd werden de geneeskundigen voor den crimineelen abortus reeds zwaarder gestraft dan leeken, maar voor de vroedvrouwen werd nog niet met zwaarder straf bedreigd; daarom drong v. Hasselt er op aan de vroedvrouwen ook zwaarder te straffen.

Dat de misdadige vruchtafdrijving tegenwoordig in ons land groote afmetingen onder de ongehuwde vrouwen heeft aangenomen is genoegzaam bekend; maar elke ervaren geneesheer zou vellen vol kunnen schrijven over de tragische voorvallen, die hem zijn voorgekomen, ook met zwangere gehuwde vrouwen. Het is ongeloofelijk hoe lichtvaardig tegenwoordig vele gehuwde vrouwen vragen om kunstmatige onderbreking der zwangerschap. Uit gemakzucht en om allerlei andere redenen van socialen aard, zijn zooveel gehuwde vrouwen overtuigde aanhangsters van het tweekinderstelsel en allen van de gezinsbeperking. Het neo-malthusianisme heeft daartoe veel bijgedragen. De kwestie is inderdaad zeer moeilijk, want onder de tegenwoordige omstandigheden is een talrijk gezin een weelde, die slechts weinigen zich

kunnen veroorloven. Hoe dikwijls kwam het vroeger voor, en het gebeurt heden nog, dat de moeder aan uitputting te gronde gaat, nadat zij een te groot aantal kinderen ter wereld heeft gebracht. Het weerstandsvermogen van zulk een vrouw, die kind op kind krijgt en zooveel te verzorgen heeft in haar gezin, raakt uitgeput. Het valt dan den huisdokter, vaak vriend des huizes, zwaar zulk een moeder, die wanhopig is en met zooveel angst en zorg haar 10e of 12e kind verwacht, te moeten afwijzen met beroep op art. 298, als zij hem komt vragen de niet gewenschte zwangerschap te onderbreken. Hij kan niet anders handelen, onze wet kent geen sociale indicaties voor het opwekken van abortus.

Maar als een gezonde en welgestelde vrouw, die een paar gezonde kinderen heeft, bij de derde zwangerschap komt vragen deze op te heffen, dan stemt zulks weemoedig. Men zegt haar, dat er niets tegen is, dat zij nog een paar kinderen krijgt, en dat zij wel moet bedenken, dat zij door kinderziekten wellicht nog haar beide kinderen zou kunnen verliezen. Alles te vergeefs, zij gaat naar een deskundige en verandert van huisdokter.

In Rusland heeft men gemeend de misdadige vruchtafdrijving te kunnen bestrijden door sedert 1920 de kunstmatige onderbreking der zwangerschap „onder bepaalde omstandigheden” toe te staan. Men heeft de beoordeeling van die „bepaalde omstandigheden” in handen gesteld van bijzondere vrouwencommissies der gezondheidsdiensten. In Leningrad is zulk een commissie sedert Maart 1924 werkzaam. Aan 81,3 % der aanvragen tot afdrijving werd door die vrouwencommissie voldaan, terwijl 18,7 % afgewezen werden. Komt de armoedige toestand der aanvraagster aan de commissie aannemelijk voor, dan krijgt zij toestemming. Het abortusvraagstuk heeft voornamelijk een sociale beteekenis; zodoende wil men ook een gunstigen invloed op de zuigelingensterfte uitoefenen. De sterfte in de eerste levensmaand zou in 1923 en 1924 reeds bijna tot de helft verminderd zijn, bij vroegere jaren vergeleken. Misschien is die conclusie wel wat voorbarig; als 80 % ongewenschte kinderen niet geboren worden, krijgt men waarschijnlijk te kleine getallen om daaruit gevolgtrekkingen te kunnen maken. Blijkt het aan de commissie, dat de zwangere voor de zooveelste keer komt, voldoende welgesteld is, een goede gezondheid geniet, in het algemeen in goede sociale verhoudingen verkeert, dan wordt geen toestemming tot afdrijving verleend; evenmin als de zwangerschap reeds te ver gevorderd is; na de 3de maand wordt het niet meer toegestaan. Onnoodig te zeggen, dat zulke vrouwen zich niet aan die beslissing onderwerpen en wel weten waar zij dan terecht kunnen.

Het blijkt, dat die „nieuwe heeren” nog niet dadelijk goede wetgevers zijn. Of de crimineele abortus door deze maatregelen zal verminderen en diensgevolge het sterftecijfer onder de moeders en

zuigelingen zal afnemen, zal nog moeten blijken. Of het zedelijk peil der bevolking nog niet achteruit zal gaan, is ook nog de vraag. Voorloopig zal in West-Europa deze vorm van bestrijding van den crimineelen abortus geen navolging vinden. Het aantal bekende misdadige afrijvingen bedroeg in Leningrad het jaar te voren 6692, d.i. op 1000 geboorten 212, maar dit cijfer is natuurlijk te laag, waarschijnlijk blijven nog meer gevallen onbekend. Het geboortecijfer zou van 27,6 tot 33,2 per duizend gestegen zijn, indien niet zooveel misdadige afrijvingen hadden plaats gehad. In Leningrad kwamen in 1923 op 1000 geboorten 3.77 sterfgevallen aan kraamvrouwenkoorts voor, terwijl in hetzelfde jaar te Berlijn dit cijfer 13,14 per duizend bedroeg. Ook hieruit wil men afleiden, dat de maatregel reeds gunstig werkt, want van 626 gevallen van crimineelen abortus, die in de ziekenhuizen werden behandeld, stierven er 503 aan sepsis.

Dr. Vollmann, vrouwenarts te Berlijn, heeft op verzoek van den Deutschen Aerztevereinsbund, dit jaar een brochure het licht doen zien, getiteld: Die Fruchtabtreibung als Volkskrankheit. Gefahren, Ursachen, Bekämpfung. Dat Vollmann van een volksziekte spreekt is reeds een bewijs hoe het misdrijf in Duitschland voortwoekert. In zijn historische inleiding zegt hij, dat de opvattingen over en de toepassing van de vruchtafrijving bij verschillende volken der oudheid en in verschillende tijdperken zeer wisselden, maar het veelvuldig toepassen mag men beschouwen als een teken van verval, dat wees op den naderenden ondergang. De uitbreiding, die het misdrijf in de laatste tientallen jaren in Duitschland heeft gekregen, vat hij ook op als een waarschuwing, dat ernstig gevaar voor den staat dreigt. „Wie eine „geistige Ansteckung, die das natürliche Empfinden und überkommene „Rechtsgefühl verwirrt, hat das wüten gegen das werdende Leben alle „Volkskreise ergriffen und droht unsern wertvollsten Besitz, das „lebendige Volksgut, zu untergraben, und die sittliche Auffassung „des Volkes heillos zu verwüsten.“ Terwijl in 1880 het aantal miskramen hoogstens 10 % bedroeg, is dit thans reeds tot 40 % gestegen, waaronder natuurlijk het grootste aantal crimineel is. Deze cijfers heeft men gekregen uit de universiteitsklinieken, groote ziekenhuizen, ziekenfondsen en van vrouwenartsen. Maar zeer veel gevallen blijven onbekend, worden verzwegen of thuis behandeld; het aantal moet nog veel grooter zijn, zelfs grooter dan het aantal geboorten. Het is gebleken, dat tijdens de blokkade, toen de voedingstoestand zoo slecht was, het aantal miskramen dientengevolge niet grooter werd. Het lijdt geen twijfel, dat het grootste gedeelte der miskramen van crimineelen aard is, want slechts $\pm 5\%$ der zwangerschappen eindigen ontijdig door andere, niet gewilde, oorzaken. Men heeft berekend, dat in 1921 minstens 400,000 gevallen van crimineelen abortus zijn voorgekomen. Van de abortusgevallen, die in de verloskundige klinieken te Berlijn

voorkomen, zijn 80 à 90 % crimineel. Men mag dus spreken van een afdrijvingsepidemie, die het bevolkingsaantal decimeert en bovendien de gezondheid van jonge vrouwen, en in 't algemeen de volksgezondheid, sterk benadeelt. Aan de miskramen sterven 6 à 7 maal meer jonge vrouwen dan aan normale bevallingen, d.w.z. dat de tuberculose slechts 3 maal meer jonge vrouwen wegneemt dan de abortus in 't algemeen, de crimineele inbegrepen. De voortplantingskracht en -wil waren de kenmerken van het krachtige Duitsche volk, het afnemen dier factoren wijst op een naderend verval. In dien toestand is Duitschland gekomen. In de laatste 50 jaren is het geboortecijfer in Duitschland tot de helft gedaald, in Berlijn tot een vijfde; zoodat het Frankrijk bijna heeft ingehaald. In 1880 had men nog 40.7 geboorten per duizend, in 1923 nog 21,6 en in Berlijn zijn die getallen resp. 43,1 en 10,8. Vóór den oorlog had Duitschland nog een geboorteoverschot van 800,000 kinderen per jaar, thans nog 326,000. Tegen een dergelijke afname zijn de verbeteringen der hygiëne, de bestrijding der volksziekten, enz. niet opgewassen; zoodat men het tijdstip nadert, dat meer menschen jaarlijks sterven dan geboren worden, hetgeen het begin van het einde beteekent. Het afnemend aantal geboorten berust vanzelf nog meer op het toepassen der gezinsbeperking, onder den invloed van het neomalthusianisme en jammer genoeg juist in de betere standen. Het aantal huwelijken neemt niet af.

De strafmaat der afdrijving wijkt in Duitschland weinig af van de onze. Waar bij ons een vrouw 3 jaar gevangenisstraf krijgt, geeft men haar in Duitschland 5 jaar, terwijl andere artikelen weder milder zijn. In 1920 heeft de onafhankelijke sociaal-democratische partij voorgesteld de artikelen 218, 219 en 220 uit het Strafwetboek te schrappen. De meerderheidssocialisten willen straffeloosheid voor de vrouw en voor den geneeskundige, als de afdrijving in de eerste drie maanden geschiedt. Zij beweren, dat de vrouw vrijelijk over haar eigen lichaam moet mogen beschikken en vinden het onzedelijk de geboorte van een menschelijk wezen te dwingen, als met zekerheid te verwachten is, dat gebrek, ellende, lichamelijke en geestelijke ontaarding zijn lot worden. Ook zou het in 't belang der gezondheid zijn als de afdrijving uitsluitend in handen der geneeskundigen kwam, om het hooge sterftecijfer en het groot aantal ziekten, als nasleep van den crimineelen abortus. Dit voorstel is onlangs verworpen. Ook in Duitschland missen de strafbepalingen hun doel, slechts weinige veroordeelingen komen voor; bijv. in 1922 slechts 977, niet te veel op 400,000 gevallen. Dat in Duitschland in de betere standen de afdrijving nogal eens tot chantage aanleiding geeft, wijst op een degeneratie, die hier te lande nog niet voorkomt. Er bestaan plannen de strafwetartikelen te wijzigen.

Vollmann geeft ten slotte ook raad hoe het kwaad te bestrijden.

Hij wil de menschen met groote gezinnen van staatswege ondersteunen, door hen minder of geen belasting te laten betalen, door de

opvoeding der kinderen gemakkelijker te maken, o.a. door ontheffing van schoolgeld, kosteloze leermiddelen te geven, studiebeurzen, vacantiëkolonies, voeding van schoolkinderen enz. Verder door hun goedkoopere en betere huisvesting te verschaffen, ambtenaren met groote gezinnen eerder promotie te laten maken, gehuwden te laten voorgaan tegenover ongehuwden, de werklieden betere huisvesting te verschaffen; de paedagogen moeten de jeugd het voordeel van het gezinsleven inprenten; de meisjes moeten het moederschap leeren beschouwen als de schoonste roeping der vrouw. Verder moet de staat de zwangeren beschermen en ondersteunen, bijv. de fabrieksarbeidsters. Ook moet men de ongehuwde moeders tegemoet komen en de natuurlijke kinderen helpen opvoeden, want het moederschap geeft recht op bescherming en steun. Het onderzoek naar het vaderschap, met de wettelijke verplichting voor het kind te helpen zorgen, behoort geregeld te worden. Om de groote sterfte der natuurlijke zuigelingen tegen te gaan, moet de staat voor de noodige verpleging zorgen. Ook moet men het aannemen van natuurlijke kinderen door kinderlooze echtparen gemakkelijker maken. In Duitschland moet men een medische verklaring kunnen overleggen, dat men geen kinderen uit het huwelijk te wachten heeft, om zulk een kind te mogen aannemen. Zulk een verklaring is niet zoo gemakkelijk te krijgen.

Vollmann opent geen nieuwe gezichtspunten ter bestrijding van de vruchtafdrijving, althans niet voor ons.

Het is bekend, dat men in Frankrijk tegenwoordig ook allerlei maatregelen neemt om de ontvolking tegen te gaan, die ook daar berust op de gewilde gezinsbeperking en vruchtafdrijving. Maigrier schatte het sterftecijfer van den crimineelen abortus op 60 %. Doléris beweerde, dat het aantal miskramen verdriedubbeld was, waarvan de helft misdadig. Hij klaagt ook over de leemten der strafwet. Pinard deelde mede, dat er te Parijs een société anonyme d'assurance pour les jeunes ménages bestaat, die tegen een jaarlijksche contributie zorgt voor kinderloosheid van het huwelijk. Geneeskundigen zijn daaraan verbonden, die de vrouwelijke leden maandelijks bezoeken en met raad en daad bijstaan.

Dat er tegenwoordig in Frankrijk veel van staatswege gedaan wordt om de talrijke gezinnen aan te moedigen en te ondersteunen is bekend. Heeft men een twaalfstal kinderen, dan komt men in de geïllustreerde bladen met een eervolle vermelding. In den laatsten tijd is er een beweging gaande om de aangifte van zwangerschap verplichtend te stellen, teneinde de afdrijving te bemoeilijken en eventueel de zieke zwangeren in behandeling te kunnen stellen, om den ongewildten abortus te voorkomen. Het geboortecijfer is in Frankrijk nog 18,9 per duizend, het sterftecijfer is 17 per duizend, dus is het overschot niet groot genoeg.

Dr. Grazzl heeft voor Duitschland berekend, dat elke vrouw 3,39 kinderen ter wereld zou moeten brengen om de bevolking op peil te houden. Men mag wel het vierkinderstelsel invoeren, want de langdurige griep epidemieën en andere rampen moet men in aanmerking nemen om de noodige reserve te hebben.

Ook in ons land gaat het geboortecijfer in de dalende lijn. In 1905 klaagde Dr. Bruinsma reeds dat dit cijfer tengevolge van het neo-malthusianisme belangrijk afnam; van 1870—1874 was dit nog 38 per jaar per duizend, van 1900—1904 nog slechts 33 per duizend. Gemiddeld bedraagt de afname 0,54 per jaar, zoodat wij thans volgens de statistische mededeelingen van Methorst op 24,1 per 1000 gekomen zijn, met een sterftecijfer van 9,6 per duizend. Wij staan er dus betrekkelijk nog niet slecht voor, want zelfs in Engeland was in 1924 het geboortecijfer slechts 18,8 per duizend.

Ondanks het dalend aantal geboorten neemt de bevolking van Nederland nog sterk toe, omdat het sterftecijfer nog sneller afnam. Na 1830 nam de bevolking in 40 jaren slechts met een millioen toe, terwijl zulks tegenwoordig in 8 jaren geschiedt.

Het is een moeilijk economisch vraagstuk of ons land voor zooveel menschen een voldoende bestaan kan opleveren. Een beperking der geboorten in de volksklasse schijnt mij de natuurlijke aangewezen weg; daar zal het neo-malthusianisme meer en meer ingang vinden.

Weinzierl te Praag ondervroeg in de verloskundige kliniek 500 ongetrouwde zwangeren, waarom zij de vrucht niet hadden laten afdrijven. Ruim de helft had vrees voor infecties, met de groote sterfte-kans daaraan verbonden, weerhouden; terwijl bij een vierde de vrees voor gevangenisstraf de reden was.

Non tali auxilio. De crimineele abortus speelt tegenwoordig een groote rol, en brengt veel moreele en maatschappelijke ellende mee. Men zal maatregelen moeten treffen om dit euvel krachtig te bestrijden; wijziging der strafwetartikelen schijnt mij dringend noodig. De strafbaarheid der afdrijving zal men moeten handhaven en men kan de artikelen 295—298 niet laten vervallen.
